NORAKSTS
Lieta Nr. A42440505
AA43-0333-09/5

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 11.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Zakrevska,
tiesneses I.Amona un S.Liniņa,

piedaloties pieteicējai *R.M.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pilnvarotajam pārstāvim Aleksejam Zubrickim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta par *R.M.* pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2005.gada 8.jūnija lēmuma Nr.1/3-M/2042 atcelšanu un neizmaksātā atlīdzinājuma piedziņu; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2005.gada 24.novembra lēmuma Nr.1/3-M/4312 atcelšanu un neizmaksātā atlīdzinājuma piedziņu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 3000 apmērā, sakarā ar *R.M.* un Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 11.janvāra spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk arī – atbildētājs vai IeVP) Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s, pamatojoties uz Ministru kabineta 2004.gada 23.novembra noteikumu Nr.959 „Noteikumi par ierēdņu un tiešās pārvaldes iestāžu darbinieku darba samaksu, kvalifikācijas pakāpēm un pabalstiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.959) 12.punktu un Ministru kabineta 2003.gada 28.oktobra noteikumu Nr.592 „Noteikumi par Ieslodzījuma vietu pārvaldes valsts specializētā civildienesta ierēdņu darba samaksu" (turpmāk – Noteikumi Nr.592) 4.punkta 4.4.apakšpunktu, pieteicējai noteikta piemaksa 10% apmērā no mēneša amatalgas par papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa un darbinieka amata pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 18.janvārim, no 2005.gada 19.janvāra līdz 2005.gada 7.februārim, no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim.

IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s daļā par noteiktās piemaksas apmēru un laika periodiem pieteicēja apstrīdēja IeVP priekšniekam ar 2005.gada 31.maija iesniegumu, norādot, ka Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus 2004.gadā pieteicēja pildījusi arī laika periodā no

2004.gada 26.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam un no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 18.oktobrim.

Ar IeVP priekšnieka 2005.gada 8.jūnija lēmumu Nr.1/3-M/2042 atzīts, ka nav pamata atcelt Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s un izmaksāt papildus piemaksu par 2004.gadu.

Minētajā lēmumā norādīts:

[1.1] pieteicēja ar savu parakstu apliecinājusi, ka ir iepazinusies ar Valmieras cietuma Uzskaites daļas vecākā inspektora amata aprakstu, kura 5.9.punkts nosaka: „Veikt Uzskaites daļas priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā";

[1.2] piemaksa līdz 50% par papildu (amata aprakstā neminētu) darbu no kārtējam gadam paredzētajiem finanšu līdzekļiem var tikt noteikta, pamatojoties uz Noteikumu Nr.592 9.punktu.

Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 6.jūnija rīkojumu Nr.54p/s pieteicējai noteikta piemaksa 10% apmērā no mēneša amatalgas par papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa un darbinieka amata pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam.

Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 13.jūlija rīkojumu Nr.66p/s, pamatojoties uz Noteikumiem Nr.592, pieteicējai uzlikts par pienākumu no 2005.gada 18.jūlija līdz 2005.gada 14.augustam pildīt justīcijas ierindnieces, Uzskaites daļas jaunākās inspektores pienākumus atvaļinājuma laikā ar piemaksu 10% apmērā no mēneša amatalgas.

Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.99p/s, pamatojoties uz Noteikumiem Nr.592, pieteicējai uzlikts par pienākumu no 2005.gada 27.oktobra līdz 2005.gada 25.novembrim pildīt justīcijas virsleitnantes, Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus ar piemaksu 10% apmērā no mēneša amatalgas.

Minētos rīkojumus daļā par noteiktās piemaksas apmēru pieteicēja apstrīdēja IeVP priekšniekam ar 2005.gada 3.novembra iesniegumu, lūdzot atcelt visus trīs rīkojumus daļā par noteiktās samaksas apmēru. Pieteicēja vienlaicīgi lūgusi atlīdzinājumu par morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā.

Ar IeVP priekšnieka 2005.gada 24.novembra lēmumu Nr.1/3-M/4312 atzīts, ka nav pamata atcelt apstrīdētos rīkojumus un norādīts, ka pieteicējai ir tiesības atteikties no papildu darba pienākumu pildīšanas. Attiecībā uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu atbildētājs norādījis, ka pieteicējai ir tiesības vērsties tiesā, jo tikai tiesa izskata jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[2] Nepiekrītot IeVP priekšnieka lēmumiem, pieteicēja iesniegusi pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja atsaucas uz Noteikumu Nr.592 2. un 4.punktu un norāda, ka, ievērojot to, ka Uzskaites daļas priekšniece studē, tad gada laikā trīs mēnešus pieteicējai ir jāveic arī Uzskaites daļas priekšnieces pienākumi papildus pieteicējas tiešajiem pienākumiem.

Pieteicēja norāda uz šādiem laika periodiem, kuros veikusi Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus:

1) no 2003.gada 4.augusta līdz 2003.gada 17.augustam;
2) no 2003.gada 1.decembra līdz 2003.gada 30.decembrim;
3) no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam;
4) no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim;
5) no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 7.februārim;
6) no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim;
7) no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam.

[2.2] Valmieras cietuma administrācija neapstiprina, ka šajos laika periodos pieteicēja veikusi Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus, vai nu neatbildot uz pieteicējas mutiskajiem un rakstiskajiem iesniegumiem, vai arī sniedzot nepatiesu informāciju. Nepatiesa informācija ir sniegta Valmieras cietuma 2005.gada 28.aprīļa atbildē.

[2.3] Pēc 2005.gada maija mēnesī veiktā Valmieras cietuma audita 2005.gada 19.maijā tika izdots rīkojums Nr.47p/s, kas tomēr apstiprināja, ka, pretēji 2005.gada 28.aprīļa izziņā norādītajiem datiem, pieteicēja tomēr norādītajos periodos ir veikusi papildus darbu, par ko attiecīga samaksa nebija saņemta.

[2.4] Pieteicēja nevar piekrist rīkojumos noteiktajam piemaksas apmēram 10% apmērā, jo noteikumi paredz piemaksu līdz 50%, kā ierobežojumu nosakot, ka piemaksa nedrīkst pārsniegt prombūtnē esošā ierēdņa mēneša amatalgas apmēru. Nosakot piemaksu 10% apmērā, nav ievērots samērīguma princips, jo gan par inspektora, gan par daļas priekšnieka aizvietošanu noteikta vienāda piemaksa. Tāpat ar šo rīkojumu 10% piemaksa noteikta arī darbiniekiem, kaut gan saskaņā ar darba koplīgumu tā noteikta no 30%-50%. Turklāt, 2004.gadā par prombūtnē esoša darbinieka pienākumu veikšanu daži darbinieki (pārsvarā no finanšu daļas) šo piemaksu saņēma 40% apmērā, kas liecina par rupju tiesiskuma principa pārkāpumu.

Pieteicēja norāda, ka Valmieras cietums šo darbu tomēr atzīst kā papildus darbu, kamēr IeVP šo darbu uzskata par pieteicējas tiešo pienākumu. Pieteicēja tādā gadījumā ir neizpratnē, kādēļ vispār ir nepieciešams daļas priekšnieks, ja vecākā inspektora tiešajos pienākumos ietilpst veikt Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus.

[2.5] Atbildētājs ir atzinis, ka tiesisko statusu, tiesības, pienākumus un sociālās garantijas nosaka Ieslodzījumu vietu pārvaldes likums. Pieteicēja norāda, ka līdz ar to viņai saskaņā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma 27.panta 1.punktu pienākas darba samaksa un piemaksas par papildus darba veikšanu. Pieteicēja norāda arī uz to, ka amata aprakstā 5.9.punktā nav norādīts, ka Uzskaites daļas priekšnieka prombūtnes laikā veicamie pienākumi būtu jāveic bez maksas, jo par to likumā ir paredzēta noteikta veida piemaksa.

[2.6] Pieteicēja norāda, ka 2004.gadā budžeta līdzekļu bija pietiekami, lai varētu izmaksāt likumā paredzēto piemaksu par papildu darbu visa gada laikā, jo gada beigās visiem ierēdņiem un darbiniekiem tika izmaksātas prēmijas, kaut gan daži no viņiem Valmieras cietumā bija nostrādājuši tikai dažus mēnešus.

[2.7] Atbildētāja pretlikumīgās rīcības rezultātā pieteicēja nav saņēmusi atlīdzinājumu par paveikto darbu Ls 561,73 apmērā, kā arī par 2004.gadu atvaļinājuma nauda aprēķināta attiecīgi par Ls 31 mazāk, kopā – Ls 592,73. Bet saskaņā ar pieteikuma papildinājumiem – neizmaksātā summa sastāda Ls 788,62.

[2.8] Pieteicēja norāda, ka viņai ar atbildētāja pretlikumīgu rīcību ir nodarīts morālais kaitējums, jo viņai ir nācies uzklausīt citu darbinieku replikas, par to, ka viņa ir sūdzētāja. Pie tam pieteicēja uzskata, ka Valmieras cietums izrāda dziļu necieņu pret likumīgām prasībām.

[2.9] Pieteicēja uzskata, ka ir pārkāpts Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 66.pants, jo, kā atzinusi Administratīvā apgabaltiesa, ierēdņa darba samaksa ietekmē ierēdņa cilvēktiesības.

[3] Atbildētājs paskaidrojumos tiesai pieteicējas prasījumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem:

[3.1] Atbildētājs norāda, ka pieteicēja ir specializētā valsts civildienesta ierēdne, kura Valmieras cietumā ieņem Uzskaites daļas vecākās inspektores amatu. Pieteicējai ir piešķirta dienesta pakāpe – justīcijas kapteine.

[3.2] Atbildētājs paskaidro, ka noteikumu Nr.592 1.punkts nosaka, ka ierēdnis saņem piemaksas par papildu darbu līdz 50% no viņam noteiktās mēneša amatalgas. Piemaksas apmēru atbilstoši minēto noteikumu 9.punktam nosaka iestādes vadītājs, vadoties no paredzētajiem budžeta līdzekļiem.

[3.3] 2004.gada 20.decembrī tika pieņemts likums „Par valsts budžetu 2005.gadam". Šajā likumā ieslodzījuma vietām paredzēto (piešķirto) darba samaksas līdzekļu apmērs bija pietiekams, lai ierēdņiem varētu izmaksāt arī piemaksu par papildu darbu par prombūtnē esoša ierēdņa amata pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem.

[3.4] Atbildētājs, atsaucoties uz noteikumu Nr.592 4.punkta 4.4.apakšpunktu, norāda, ka piemaksa pienākas līdz 50% no ierēdnim noteiktās mēneša amatalgas. Piemaksas apmēru nosaka iestādes vadītājs un pieteicējai tika noteikta piemaksa 10% apmērā.

[3.5] Atbildētājs kā nepamatotu noraida pieteicējas prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, jo uzskata, ka pieņemtie lēmumi ir tiesiski un nav atceļami.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 11.janvāra spriedumu pieteikums apmierināts daļēji. Nospriests:

1) pieteikumu pamierināt daļēji;

2) uzlikt pienākumu IeVP viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot konkrēta satura administratīvo aktu, nosakot pieteicējai piemaksu par papildu darbu laika periodos no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam; no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim; no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 18.janvārim; no 2005.gada 19.janvāra līdz 2005.gada 7.februārim; no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim; no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam; no 2005.gada 18.jūlija līdz

2005.gada 14.augustam; no 2005.gada 27.oktobra līdz 2005.gada 25.novembrim, 50% apmērā no pieteicējai noteiktās mēneša amatalgas attiecīgajā laika periodā, no izmaksājamās summas atskaitot tās summas, kas izmaksātas saskaņā ar Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s; ar Valmieras cietuma 2005.gada 6.jūnija rīkojumu Nr.54p/s; ar Valmieras cietuma 2005.gada 13.jūlija rīkojumu Nr.66p/s un ar Valmieras cietuma 2005.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.99p/s;

3) uzlikt pienākumu IeVP viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu, nolemjot ne vēlāk kā viena mēneša laikā kopš lēmuma pieņemšanas dienas izmaksāt *R.M.* morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 300 apmērā;

4) noraidīt *R.M.* pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 2700 apmērā;

5) atstāt bez izskatīšanas *R.M.* pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu daļā par piemaksas 50% apmērā no noteiktās amatalgas izmaksāšanu pieteicējai par papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem par laika periodiem no 2003.gada 4.augusta līdz 2003.gada 17.augustam un no 2003.gada 1.decembra līdz 2003.gada 30.decembrim, sakarā ar to, ka pieteicēja nav ievērojusi likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Ar pārsūdzētajiem lēmumiem atbildētājs ir atteicis pieteicējai izmaksāt piemaksu 50% apmērā no noteiktās amatalgas par papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem, kā arī nav apmaksājis visus darba periodus, kuros pieteicēja aizvietojusi citu ierēdni. Tādējādi ar šiem lēmumiem ir atteikts pieteicējai izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) 2007.gada 14.marta spriedumā lietā Nr.SKA-84 ir norādījis, ka nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Savukārt, izdot šādu aktu ir pamats vienīgi tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi. Tādēļ tiesai ir jāpārbauda, vai šie priekšnoteikumi pastāv. Šī pārbaude tiesai jāveic neatkarīgi no tā, ar kādiem apstākļiem iestāde pamatojusi savu atteikumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu

administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu.

Turklāt, tiesa vēlas norādīt, ka ar pārsūdzētajiem lēmumiem ir atstāti spēkā pieteicējai pēc būtības labvēlīgi administratīvie akti – rīkojumi, ar kuriem faktiski ir apmierinātas pieteicējas prasības, bet ne pilnā apjomā attiecībā uz piemaksas apmēru un nostrādātajiem darba periodiem. Līdz ar to vēl jo vairāk nebūtu pamata prasīt šo lēmumu atcelšanu, jo tādējādi tiktu atcelti pieteicējai labvēlīgi administratīvie akti.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa pieteicējas pieteikumu, ar kuru pieteicēja lūdz atcelt tai nelabvēlīgos administratīvos aktus, interpretē kā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu attiecībā uz to prasījuma daļu, kurā pieteicēja nav apmierināta.

[4.2] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja ir specializētā valsts civildienesta ierēdne, kas Valmieras cietumā ieņem Uzskaites daļas vecākās inspektores amatu. Pieteicējai ir piešķirta dienesta pakāpe – justīcijas kapteine. Lietā pastāv strīds par to, vai atbildētājam ir pienākums izmaksāt pieteicējai piemaksu 50% apmērā no noteiktās amatalgas par papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem. Turklāt lietā pastāv arī strīds par atsevišķiem darba periodiem, kurus atbildētājs nav atzinis, ka pieteicēja būtu šajos periodos aizvietojusi citus ierēdņus.

No apstrīdētajiem rīkojumiem izriet, ka atbildētājs atzinis šādus darba periodus, kuros pieteicēja aizvietojusi citus ierēdņus:

1) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s:
   no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 18.janvārim;
   no 2005.gada 19.janvāra līdz 2005.gada 7.februārim;
   no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim;
2) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 6.jūnija rīkojumu Nr.54p/s:
   no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam;
3) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 13.jūlija rīkojumu Nr.66p/s:
   no 2005.gada 18.jūlija līdz 2005.gada 14.augustam;
4) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.99p/s:
   no 2005.gada 27.oktobra līdz 2005.gada 25.novembrim.

IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s pieteicēja apstrīdējusi daļā par noteiktās piemaksas apmēru un laika periodiem, norādot, ka papildus būtu aprēķināma piemaksa arī par sekojošiem laika periodiem:

no 2004.gada 26.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam;
no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 18.oktobrim.

Savukārt, rīkojumus Nr.54p/s, Nr.66p/s un Nr.99p/s pieteicēja apstrīdējusi tikai daļā par noteiktās piemaksas apmēru.

Tādējādi tiesa secina, ka strīds par atbildētāja norādītajiem darba periodiem nepastāv, taču pastāv strīds tādā apjomā, kurš ir norādīts 2005.gada 19.maija rīkojuma Nr.47p/s apstrīdēšanas iesniegumā.

Tai pat laikā pieteicēja pieteikumā tiesai norāda uz šādiem darba periodiem, kuros viņa ir veikusi papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem:

1) no 2003.gada 4.augusta līdz 2003.gada 17.augustam;
2) no 2003.gada 1.decembra līdz 2003.gada 30.decembrim;
3) no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam;
4) no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim;
5) no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 7.februārim;
6) no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim;
7) no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam.

No iepriekš minētā tiesa secina, ka pieteicēja nav prasījusi atbildētājam labvēlīga administratīvā akta izdošanu attiecībā uz laika periodiem no 2003.gada 4.augusta līdz 2003.gada 17.augustam un no 2003.gada 1.decembra līdz 2003.gada 30.decembrim, tādējādi pieteicēja nav ievērojusi šai lietu kategorijai likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību attiecībā uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu daļā par laika periodiem no 2003.gada 4.augusta līdz 2003.gada 17.augustam un no 2003.gada 1.decembra līdz 2003.gada 30.decembrim.

Saskaņā ar APL 278.panta 1.punktu tiesa atstāj pieteikumu bez izskatīšanas, ja pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību. Pie šādiem apstākļiem tiesai ir jāatstāj pieteikums bez izskatīšanas daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu daļā par piemaksas 50% apmērā no noteiktās amatalgas izmaksāšanu pieteicējai par papildu darbu prombūtnē esoša ierēdņa pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem par laika periodiem no 2003.gada 4.augusta līdz 2003.gada 17.augustam un no 2003.gada 1.decembra līdz 2003.gada 30.decembrim.

Līdz ar to secināms, ka tiesā pastāv strīds tikai par laika periodiem no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam un no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim.

[4.3] Tiesa no lietas materiāliem attiecībā uz strīdus periodiem konstatē sekojošo.

2007.gada 17.novembrī sastādīts akts par Valmieras cietuma Uzskaites daļas dokumentu pārbaudi, kuras laikā tika konstatēts fakts par pieteicējas veikto darba apjomu, aizvietojot Uzskaites daļas priekšnieci (lietas lapa 120-122). Par šiem faktiem strīds nepastāv, jo pārbaude veikta, piedaloties gan pieteicējai, gan atbildētāja pārstāvjiem un šīs personas aktu ir parakstījušas. No akta izriet, ka pieteicēja laika periodā no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam ir sastādījusi 11 dažādus dokumentus (atskaites, paziņojumus), tādējādi pildot Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus, kas izriet no aktā iekļautās tabulas 5.ailes.

Savukārt, laika periodā no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim pieteicēja ir sastādījusi 5 dažādus dokumentus (atskaites, paziņojumus), tādējādi pildot Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus, kas izriet no aktā iekļautās tabulas 5.ailes.

No Valmieras cietuma priekšnieka 2004.gada 16.aprīļa rīkojuma Nr.35p/s izriet, ka Uzskaites daļas priekšniecei *T.Ļ.* piešķirta daļa ikgadējā atvaļinājuma par 2004.gadu no 2004.gada 23.aprīļa līdz 2004.gada 8.maijam (lietas lapa 160).

No Valmieras cietuma priekšnieka 2004.gada 20.septembra rīkojuma Nr.86p/s izriet, ka Uzskaites daļas priekšniecei *T.Ļ.* piešķirts apmaksāts mācību atvaļinājums no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 18.oktobrim (lietas lapa 166).

Atbilstoši Uzziņai par IeVP Valmieras cietuma Uzskaites daļas darba pārbaudi (lietas lapa 124-126) Uzskaites daļā pamatojoties uz štatu sarakstu strādā 5 darbinieki – daļas priekšniece *T.Ļ.* (amatā no 18.06.2003.), vecākā inspektore, 2 jaunākie inspektori un speciālists.

No Uzskaites daļas priekšnieces amata apraksta (lietas lapa 183-184) 5.punkta redzams, ka Uzskaites daļas priekšniecei ir dažādi pienākumi, tai skaitā, tādi, kuri jāveic ikdienā, kuri jāveic reizi nedēļā, pa mēnešiem un ceturkšņiem (atskaites).

Saskaņā ar Uzskaites daļas vecākā inspektora amata apraksta (lietas lapa 185-186, 197-198) 5.9. apakšpunktu Uzskaites daļas vecākā inspektora pienākums ir veikt uzskaites daļas priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā.

Saskaņā ar Uzskaites daļas inspektora amata apraksta (lietas lapa 187-188) 5.punktu pienākuma veikt Uzskaites daļas priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā inspektoram nav. Tāpat arī no Uzskaites daļas speciālistes un speciālista amata apraksta (lietas lapa 189-192, 199-200) neizriet, ka šie darbinieki varētu veikt Uzskaites daļas priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā.

No Uzskaites daļas jaunākā inspektora amata apraksta (lietas lapa 193-196) 5.punkta izriet, ka pienākuma veikt Uzskaites daļas priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā jaunākam inspektoram nav.

No iepriekš minētajiem dokumentiem tiesa secina, ka Uzskaites daļas priekšniece ir bijusi prombūtnē laika periodos no 2004.gada 23.aprīļa līdz 2004.gada 8.maijam un no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 18.oktobrim, kas tiek apstiprināts ar rīkojumiem. Līdz ar to, ar rīkojumiem neapstiprinās laika periods no 2004.gada 9.maija līdz 2004.gada 6.jūnijam. Tai pat laikā no 2007.gada 17.novembrī sastādītā akta izriet, ka pieteicēja tomēr laika periodā no 2004.gada 9.maija līdz 2004.gada 6.jūnijam ir pildījusi Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus, sastādot sešus dažādus dokumentus (atskaites un paziņojumus). Tas nozīmē, ka arī šajā laika periodā Uzskaites daļas priekšniece nav pildījusi savus pienākumus un tos ir pildījusi vecākā inspektore – pieteicēja. Tas izriet arī no *T.Ļ.* iesnieguma, kurā viņa norāda, ka arī laika periodā no 2004.gada 9.maija līdz 6.jūnijam nav pildījusi savus pienākumus (lietas lapa 98).

Tātad secināms, ka pieteicēja ir pildījusi Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus laika periodos no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam un no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim.

Turklāt pieteicēja šos pienākumus ir pildījusi pilnā apjomā, ne tikai sastādot atsevišķas atskaites un paziņojumus, kas izriet no tā, ka saskaņā ar

Uzskaites daļas vecākā inspektora amata apraksta 5.9.apakšpunktu Uzskaites daļas vecākā inspektora pienākums ir veikt uzskaites daļas priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā. Tātad pieteicējai bija pienākums uzņemties visus pienākumus. Ar lietas materiāliem (amata aprakstiem) ir pierādīts, ka pretēji atbildētāja pārstāvja norādei, neviens cits no Uzskaites daļas darbiniekiem vai ierēdņiem nebija tiesīgs pildīt Uzskaites daļas priekšnieces pienākumus viņas prombūtnes laikā.

[4.4] Tiesa uzskata, ka lietā vairs nepastāv strīds par to, vai pieteicējai bija tiesības saņemt atalgojumu par papildus veiktajiem pienākumiem, proti, par to, ka Uzskaites daļas priekšnieces pienākumu pildīšana ir papildus pienākums, jo atbildētājs pats, nosakot piemaksu 10% apmērā, šo faktu jau ir atzinis, kaut arī tiesas sēdē, rakstveida paskaidrojumos un lēmumos norādījis pretējo.

Līdz ar to ir noskaidrojams, kādā apmērā šī piemaksa ir izmaksājama.

Jānorāda, ka piemaksas apmērs būtu nosakāms par šādiem laika periodiem, kurus ir atzinusi tiesa šajā spriedumā, un par kuriem nepastāv strīds lietā, jo tos ir atzinis atbildētājs ar rīkojumiem:

1) No tiesas secinājumiem:
   No 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam;
   No 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim.
2) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s:
   no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 18.janvārim;
   no 2005.gada 19.janvāra līdz 2005.gada 7.februārim;
   no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim;
3) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 6.jūnija rīkojumu Nr.54p/s:
   no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam;
4) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 13.jūlija rīkojumu Nr.66p/s:
   no 2005.gada 18.jūlija līdz 2005.gada 14.augustam;
5) Ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.99p/s:
   no 2005.gada 27.oktobra līdz 2005.gada 25.novembrim.

[4.5] Saskaņā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2006.gada 1.oktobrim) 27.panta pirmo daļu ierēdņu darba samaksu, ko veido mēnešalga, piemaksa par speciālo dienesta pakāpi, izdienu, citas piemaksas un prēmijas, nosaka Ministru kabinets.

Tiesa konstatē, ka laika periodā no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2005.gada 25.novembrim (laika periodos, kurus atzinusi tiesa un atbildētājs) bija spēkā noteikumi Nr.592, jo saskaņā ar noteikumu Nr.959 (zaudējuši spēku no 2006.gada 1.janvāra, pamatojoties uz Ministru kabineta 2005.gada 20.decembra noteikumu Nr.995 „Noteikumi par tiešās pārvaldes iestāžu ierēdņu, darbinieku un amatpersonu un Centrālās vēlēšanu komisijas un Centrālās zemes komisijas darbinieku darba samaksas sistēmu un kvalifikācijas pakāpēm, kā arī ierēdņu pabalstiem un kompensāciju” 38.4.apakšpunktu) 30.punkta 30.2.apakšpunktu specializētā valsts civildienesta ierēdņiem un darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm darba samaksas noteikšanai piemēro Ministru kabineta 2003.gada 28.oktobra noteikumus Nr.592 „Noteikumi par Ieslodzījuma vietu

pārvaldes valsts specializētā civildienesta ierēdņu darba samaksu". Tas nozīmē, ka attiecībā uz strīdus periodiem ir piemērojami tieši noteikumi Nr.592.

[4.6] Saskaņā ar noteikumu Nr.592 4.punkta 4.4.apakšpunktu ierēdnis saņem piemaksu par papildu darbu (darba apjoma palielināšanos, prombūtnē esoša ierēdņa vai vakanta ierēdņa amata pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem) – līdz 50% no viņam noteiktās mēneša amatalgas. Piemaksa par prombūtnē esoša ierēdņa vai vakanta ierēdņa amata pienākumu pildīšanu nedrīkst pārsniegt prombūtnē esošā ierēdņa vai vakantā ierēdņa amata mēneša amatalgas apmēru.

Tātad lēmums, kas pieņemts uz šīs normas pamata, ir satura izvēles administratīvais akts, jo paredz iestādei rīcības brīvību noteikt piemaksas apmēru līdz 50%. Taču, tiesas ieskatā, šī rīcības brīvība nedrīkst būt patvaļīga un tā, izdarot lietderības apsvērumus attiecībā uz piemaksas apmēru, būtu pamatojama ar objektīvas un subjektīvas dabas apstākļiem. Šāda pieeja būtu svarīga tā iemesla dēļ, ka iestādei ir pienākums ievērot vienlīdzības principu. Taču, lai šo principu varētu ievērot, ir nepieciešami kādi objektīvi kritēriji, pēc kuriem vadīties, lai pieņemtu atbilstošu lēmumu. Tiesa nenoliedz, ka šādiem objektīviem kritērijiem būtu jābūt nostiprinātiem iekšējā normatīvajā aktā, taču, ja tas tā nav noticis, tad katrā ziņā tas neliedz uz šādiem objektīviem kritērijiem balstīt uz konkrētām personām attiecinātus rīkojumus par piemaksu apmēru.

Ar objektīvas dabas apstākļiem tiesa saprot iestādes budžetu, kura ietvaros iestādei ir jāiekļaujas, veicot jebkādus maksājumus. Tāpat arī par objektīvi novērtējamu apstākli tiesa atzīst arī papildus veikto darba pienākumu apjomu. Tātad, jo lielāks darba apjoms no aizvietojamā ierēdņa pienākumu apjoma tiek veikts, jo lielākai jābūt piemaksai, kas atbilstu vispārīgajam tiesību principam – taisnīguma principam. Tiesa nesaskata citus objektīvus apsvērumus, lai noteiktu augstāko noteikumos noteikto piemaksas apmēru. Turklāt, šie objektīvās dabas apstākļi būtu vērtējami noteiktā secībā. Primāri būtu noskaidrojams, kādā apjomā ir veikti pienākumi, nosakot konkrētu piemaksas apmēru, un tikai tad jānovērtē, vai saskaņā ar budžeta līdzekļiem piemaksu šādā apjomā ir iespējams izmaksāt.

Ar subjektīvas dabas apstākļiem tiesa saprot papildus veikto darbu kvalitāti, darbinieka apzinīgumu un citas kvalitātes, kuras, tiesas ieskatā, ir iespējams novērtēt tikai tajā brīdī, kad šie pienākumi ir veikti. No lietas materiāliem neizriet, ka pieteicēja savu darbu būtu veikusi neapzinīgi vai bezatbildīgi.

[4.7] Tiesa jau iepriekš, iepazīstoties ar lietas materiāliem, secināja, ka tikai pieteicēja ir tiesīga aizvietot Uzskaites daļas priekšnieci un viņa to ir darījusi, jo Uzskaites daļas priekšniece bija prombūtnē dažādu iemeslu dēļ. Tas nozīmē, ka pieteicējai par pilnu Uzskaites daļas priekšnieces pienākumu pildīšanu bija jāsaņem augstākā iespējamā piemaksa, ko paredz normatīvais akts.

Attiecībā uz 2004.gadā nostrādātajiem periodiem tiesa arī nesaskata budžeta ierobežojumus, kas liegtu atbildētājam izpildīt noteikumos Nr.592 minētos pienākumus, jo no lietas materiāliem izriet, ka ar 2004.gada 2.novembra

rīkojumu Nr.104p/s ir izmaksātas prēmijas 6 darbiniekiem (lietas lapa 173), kuras izmaksātas no darba samaksas fonda. Tāpat arī ar 2004.gada 12.novembra rīkojumu Nr.108p/s un 2004.gada 15.decembra rīkojumu Nr.121p/s izmaksātas prēmijas un naudas balvas vairāku tūkstošu latu apmērā (lietas lapa 174-181), kas izmaksātas no Valmieras cietuma darba samaksas fonda.

Atbilstoši noteikumu Nr.592 7.punktam ierēdni var prēmēt atbilstoši darba ieguldījumam, izmantojot līdz 2% no plānotajiem darba samaksas līdzekļiem, kā arī ietaupītos darba samaksas līdzekļus. Ievērojot to, ka prēmijas izmaksātas gada beigās, tiesa secina, ka naudas līdzekļi iegūti no ietaupītajiem darba samaksas līdzekļiem. Tas, savukārt, nozīmē, ka Valmieras cietuma rīcībā bija līdzekļi pietiekošā daudzumā, lai apmaksātu obligātos likumā noteiktos maksājumus, tai skaitā, par papildu darbu.

Attiecībā uz 2005.gadā nostrādātajiem periodiem tiesa konstatē, ka nepastāv strīds par to, ka arī šajā gadā bija pietiekami daudz līdzekļu, lai apmaksātu piemaksas par papildus darbu, jo atbildētājs savos 2005.gada 9.novembra paskaidrojumos (lietas lapa 42-43) ir norādījis, ka 2004.gada 20.decembrī tika pieņemts likums par valsts budžetu 2005.gadam, kur ieslodzījuma vietām paredzēto darba samaksas līdzekļu apmērs bija pietiekams, lai ierēdņiem varētu izmaksāt arī piemaksu par papildu darbu par prombūtnē esoša ierēdņa amata pienākumu pildīšanu papildus tiešajiem amata pienākumiem.

Turklāt, no 2004.gada 19.jūnija rīkojuma Nr.59p/s (lietas lapa 170) izriet, ka finanšu daļas vadītājas vietniecei ir uzlikts par pienākumu pildīt finanšu daļas priekšnieces pienākumus viņas slimības un ilgstošās prombūtnes laikā. Par promesošā darbinieka aizvietošanu noteikta piemaksa 40% apmērā no mēneša amatalgas. Finanšu daļas vadītājas vietniecei kā darbiniecei (nevis ierēdnei) šādas tiesības saņemt piemaksu paredz darba koplīguma 3.5.apakšpunkts (lietas lapa 208), kurš noteic, ka darbiniekam par papildu darbu tiek piemaksāts no 30%-40% no noteiktās stundas vai dienas algas likmes.

Tātad, attiecībā uz Valmieras cietuma darbiniekam piemaksu par papildu darbu izmaksāšanas tiesiskais pamats ir darba koplīgums, bet ierēdņiem – noteikumu Nr.592 4.4.apakšpunkts.

Tiesa secina, ka attiecībā uz tās pašas iestādes ierēdņiem un darbiniekiem ir radīti nevienlīdzīgi tiesiskie apstākļi piemaksu noteikšanai par papildu darba pienākumu veikšanu, jo ar privātu gribu noslēgto darba koplīgumu darbiniekiem ir radīti labāki priekšnoteikumi piemaksas saņemšanai papildu darba veikšanas gadījumā, proti, zemākā robeža noteikta 30% apmērā, kas ir par 30% vairāk, nekā ierēdņiem noteiktā zemākā robeža. Turklāt, tas liecina par to, ka Valmieras cietums, noslēdzot ar darbiniekiem šādu koplīgumu, ir rēķinājies, ka iestādes budžetā šādi līdzekļi būs vismaz 30% apmērā.

Tas nozīmē, ka izmaksājot piemaksas tās pašas iestādes ierēdņiem, ir jāievēro vienlīdzības princips, zemāko piemaksas apmēru nosakot vismaz 30% apmērā.

[4.8] Ievērojot konstatēto un tiesas apsvērumus šai sakarā, tiesa uzskata, ka nepastāv nekādi objektīvi šķēršļi, lai pieteicējai noteiktu piemaksu par

papildu darbu 50% apmērā par tiem papildu darba periodiem, kuri atzīti tiesas spriedumā un ar atbildētāja rīkojumiem.

APL 254.panta otrās daļas 2.punkts noteic, ka tiesa spriedumā nosaka administratīvā akta saturu un izdošanas termiņu, ja iestādei vairs nav jāizdara lietderības apsvērumi. Iestādei vairs nav jāizdara lietderības apsvērumi, ja tas ir satura izvēles administratīvais akts (65.panta trešā daļa), bet tiesa jau ir izdarījusi visus nepieciešamos apsvērumus un nonākusi pie secinājuma, ka pareizs var būt tikai viena konkrēta satura administratīvais akts.

Atbilstoši APL 64.panta pirmajai daļai administratīvais akts izdodams viena mēneša laikā, līdz ar to atbildētājam uzdodams izdot konkrēta satura administratīvo aktu viena mēneša laikā kopš sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Atbildētājam viena mēneša laikā kopš sprieduma spēkā stāšanās dienas ir jāizdod administratīvais akts, nosakot pieteicējai piemaksu par papildu darbu laika periodos no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam; no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim; no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 18.janvārim; no 2005.gada 19.janvāra līdz 2005.gada 7.februārim; no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim; no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam; no 2005.gada 18.jūlija līdz 2005.gada 14.augustam; no 2005.gada 27.oktobra līdz 2005.gada 25.novembrim, 50% apmērā no pieteicējai noteiktās mēneša amatalgas attiecīgajā laika periodā. No izmaksājamās summas atskaitāmas tās summas, kas izmaksātas saskaņā ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s; ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 6.jūnija rīkojumu Nr.54p/s; ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 13.jūlija rīkojumu Nr.66p/s un ar IeVP Valmieras cietuma 2005.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.99p/s.

[4.9] Pieteicēja lūdz tiesai atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, kas radies pieteicējai ar prettiesiskajiem administratīvajiem aktiem. Pieteicēju aizvainojusi arī atbildētāja atbilde, ka pieteicējai ir tiesības atteikties no savu amata pienākumu veikšanas. Atbildētāja rīcība grauj uzticību valsts pārvaldei, liek justies bezspēcīgam tās priekšā, rada pazemojumu, kā arī demonstrē atklātu nevēlēšanos ievērot likumus. Pieteicēja uzskata, ka atlīdzinājums par morālo kaitējumu pieteicējai pienākas uz tā pamata, ka iestāde ilgstoši centusies nenoteikt piemaksu par papildu darbu vispār, bet, kad pieteicēja vērsusies pie audita amatpersonām – iestāde šo piemaksu noteikusi neadekvāti mazu – 10%.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Likums) 9.pants noteic, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums, bet Likuma 11.panta trešā daļa paredz, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru un to pamatot.

Konkrētajā gadījumā morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiesas ieskatā ir pierādīts, proti, pieteicējai pienācās piemaksa par papildu darbu par tiem periodiem, kuri norādīti spriedumā, turklāt, piemaksa, ievērojot

objektīvos kritērijus, bija nosakāma tās augstākajā apmērā. Tādējādi atliek novērtēt, kādu morālo kaitējumu pieteicējai varēja radīt prettiesiskie administratīvie akti un kāds atlīdzinājums būtu pietiekošs, lai pieteicēja saņemtu morālu gandarījumu par sev nodarīto tiesību aizskārumu.

[4.10] Novērtējot pieteicējas pieteikumu par morālā kaitējuma Ls 3000 apmērā atlīdzināšanu, tiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums ir apmierināms daļēji, ievērojot turpmākos apsvērumus.

Atbilstoši Likuma 14.panta trešās daļas 1.teikumam morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Pieteicēja nekādi nav pamatojusi morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru, kā to paredz Likuma 11.panta trešā daļa. Ievērojot minēto, tiesa pati pieteicējas prasījuma robežās novērtēs, kāds atlīdzinājums būtu atbilstošs nodarītajam aizskārumam.

[4.11] Tiesas ieskatā, lai noteiktu morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru, ir būtiski noskaidrot, vai pieteicēja varēja novērst tai nodarīto kaitējumu, vai viņa varēja izvairīties no šādas situācijas un līdz ar to arī, no iespējamā morālā kaitējuma. Tiesa uzskata, ka pieteicējai šāda iespēja bija, jo viņas tiesības saņemt piemaksu par papildu darbu bija noteiktas normatīvajā aktā. Tas nozīmē, ka pieteicējai šīs tiesības bija zināmas un viņa varēja jau 2004.gadā norādīt atbildētājam, ka šīs normas ir jāievēro. Taču pieteicēja par šo problēmu ziņoja tikai 2005.gadā, kad Valmieras cietumā tika veikta pārbaude. Tad arī tika noteikta piemaksa 10% apmērā.

Tai pat laikā tiesa nonāk pie secinājuma, ka pieteicēja ir bijusi bezspēcīga valsts pārvaldes priekšā, kas var raksturot arī tā brīža morālo kaitējumu, pieteicējas sajūtas. Proti, atbildētājs bez jebkādas motivācijas ir noteicis tādu piemaksas apmēru, kurš nekādi neatbilst objektīvajiem kritērijiem, tai pat laikā citam darbiniekam izmaksājot augstāko iespējamo piemaksas apmēru par papildu darbu. Tas, tiesas ieskatā, liek justies aizvainotam, ka darba devējs nespēj vai nevēlas novērtēt ierēdņa ieguldījumu darbā, kuru tas dara faktiski par velti. Turklāt, pieteicējai nebija tiesību atteikties pildīt šos papildu pienākumus (pretēji atbildētāja norādītajam), kas vēl jo vairāk liek justies bezspēcīgam, jo privātpersona ir ierobežota – no vienas puses ir tiesiskais pienākums, kurš ir jāpilda pēc labākās apziņas, bet no otras puses ir darba devēja (valsts pārvaldes) nevēlēšanās šo papildu darbu apmaksāt. Tiesas ieskatā, tas rada milzīgu diskomforta, iekšējā protesta un aizvainojuma sajūtu.

Turklāt, jānorāda, ka atbildētājs kā valsts varas iestāde, neizmaksājot vai izmaksājot piemaksas, realizē savu varu pār privātpersonu, tādējādi privātpersona tiek nostādīta acīmredzami nevienlīdzīgā situācijā, jo valsts vara nav „parasts" darba devējs, ar kuru ir vienlīdzīgas līguma attiecības. Šāda nevienlīdzība ir saprotama, kad valsts pārvalde savu varu realizē likuma robežās, jo katrā ziņā privātpersonai ir jāsaprot likumā noteiktās tiesības un pienākumi un jāpakļaujas likumīgiem administratīvajiem aktiem. Taču, ja šī vara tiek realizēta ārpus likuma robežām, tāda nevienlīdzība valsts varas priekšā nav attaisnojama un ir pazemojoša.

Tai pat laikā par būtisku kritēriju morālā kaitējuma apmēra noteikšanai jāatzīst arī tas, vai šo situāciju ir iespējams vērst par labu. Piemēram, ja iestāde

izdevusi prettiesisku administratīvo aktu, ar kuru personai var tikt ierobežotas tiesības vai uzlikts pienākums, tādu administratīvo aktu var neizpildīt un atcelt, izdot jaunu administratīvo aktu. Tiesas ieskatā konkrētā gadījumā sekas nav neatgriezeniskas un tās ir iespējams vērst par labu, izdodot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu.

Tiesa uzskata, ka pieteicējai tomēr ir jāsaņem morāls gandarījums par sev nodarīto morālo kaitējumu. Šī atlīdzinājuma apmēram ir jārada pieteicējai pārliecība, ka šādas kļūdas netiks pieļautas arī nākotnē, turklāt, jākalpo atbildētājam par atgādinājumu, ka katrs administratīvais akts un katra faktiskā rīcība ir rūpīgi izvērtējama un apsverama.

Ievērojot minētos apsvērumus, tiesa uzskata, ka pieteicējai nodarītais morālais kaitējums ir novērtējams Ls 300 apmērā. Tiesa, nosakot summas apmēru, ņem vērā pieteicējas aptuveno darba samaksu, uz kuru viņa ir norādījusi savā pieteikumā. Minētā summa, tiesas ieskatā, ir samērīga gan attiecībā pret atbildētāju, kas liks pārvērtēt savas pieļautās kļūdas, gan attiecībā pret pieteicēju, kurai šai summai būtu jāsniedz morāls gandarījums, ievērojot viņas darba samaksas apmēru mēnesī.

[4.12] Pamatojoties uz spriedumā izklāstītajiem apsvērumiem, tiesa pieteicējas prasījuma robežās atzīst, ka pieteicējas pieteikums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu ir apmierināms daļēji, proti, prasījums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 2700 apmērā ir noraidāms, savukārt, prasījums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 300 apmērā ir apmierināms.

Ievērojot to, ka pieteicēja ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzību ir vērsusies pie atbildētāja, tad atbildētājam atbilstoši Likuma 18.panta otrajai daļai mēneša laikā bija jāpieņem lēmums par zaudējuma atlīdzinājuma piešķiršanu un atlīdzinājuma apmēru vai arī par iesnieguma noraidīšanu. Tiesa ir tiesīga vērtēt šī lēmuma tiesiskumu vai prettiesiskumu, un ja gadījumā tiek konstatēts, ka lēmums ir prettiesisks vai daļēji prettiesisks un iesnieguma iesniedzējam bija tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību, tad lēmumu par zaudējumu atlīdzību ir jāpieņem lemjošajai iestādei pēc tiesas sprieduma. Līdz ar to atbildētājam uzdodams uzdevums pieņemt lēmumu viena mēneša laikā kopš sprieduma spēkā stāšanās dienas, izdodot administratīvo aktu ar tādu saturu, kādu to noteikusi tiesa.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 11.janvāra spriedumu pieteicēja un IeVP iesniedza apelācijas sūdzību.

No pieteicējas apelācijas sūdzības izriet, ka pieteicēja nav apmierināta ar tiesas noteikto morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 300 apmērā un praktiski pārsūdz spriedumu daļā, ar kuru noraidīts atlīdzinājums pārējā – Ls 2700 apmērā, jo uzskata, ka atbildētājs radījis morālas ciešanas vairāku gadu garumā, t.i. pieteicēja ilgstoši ir jutusies pazemota, ka darbs nav adekvāti novērtēts, izjutusi bezspēcību pret valsts pārvaldes prettiesisko rīcību, kaut arī kopš 2004.gada atkārtoti mutiski uz to iestādei norādījusi.

Atbildētājs apelācijas sūdzībā iebilst pret tiesas noteikto morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 300 apmērā, norāda, ka nepiekrīt tiesas spriedumā izdarītajiem

secinājumiem, jo tiesa pēc savas iniciatīvas neobjektīvi noteica un raksturoja pieteicējas subjektīvās sajūtas un aizskārumu, uz kuru pamata konstatēja, ka pieteicējai radītas ciešanas, un nodarīts morālais kaitējums. Tiesa nav konstatējusi morālā kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumus.

Kā arī atbildētājs iebilst pret spriedumu daļā, kurā pieteicējai par papildu darbu noteikta piemaksa 50% apmērā. Atbildētājs neiebilst pret tiesas konstatētajiem papildus darba periodiem, bet tikai pret piemaksas apmēru. Tiesa izdarījusi kļūdainus lietderības apsvērumus, pamatojoties ar objektīvās un subjektīvās dabas apstākļiem, kas nav pilnībā izvērtēti vai izvērtēti nepareizi.

[6] 2008.gada 3.martā ir saņemti pieteicējas paskaidrojumi par atbildētāja apelācijas sūdzību. Pieteicēja norāda, ka nepiekrīt atbildētāja apelācijas sūdzības argumentiem, jo tiesa nav pārkāpusi prasījuma robežas – par labvēlīga administratīvā akta izdošanu –, kā arī tiesa, nosakot piemaksas apmēru, ir noskaidrojusi un pareizi izvērtējusi objektīvos un subjektīvos apstākļus. Paskaidrojumā papildus norādīts, kādas morālas ciešanas radījis atbildētājs.

[7] 2008.gada 7.martā ir saņemti atbildētāja paskaidrojumi par pieteicējas apelācijas sūdzību, atbildētājs norāda, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmērs nav saistāms ar tiesvedības ilgumu. Uzskata, ka pieteicēja nepamatoti cieš tāpēc, ka atbildētājs nepiekrīt pieteicējai.

[8] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja apelācijas sūdzību un pieteikumu pārsūdzētajā daļā, norādot iepriekš minētos argumentus. Iestādes apelācijas sūdzību neatzina.

Iestādes pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja, pieteikumu pārsūdzētajā daļā neatzina, minēja iepriekš norādītos argumentus. Pieteicējas apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[9] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzības nav pamatotas. Pieteikums daļā ir apmierināms.

[10] APL 307.panta ceturtā daļa noteic, ka gadījumā, kad tiesa, izskatot apelācijas sūdzību, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Apelācijas sūdzībās procesa dalībnieki iebilst pret morālā kaitējuma atlīdzināšanu un apmēru – pieteicēja to novērtē kā pārāk mazu, bet iestāde uzskata, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumam vispār nav pamata.

Iestāde apelācijas sūdzībā iebilst pret spriedumu daļā, kurā pieteicējai par papildu darbu noteikta piemaksa 50% apmērā. Atbildētājs neiebilst pret tiesas konstatētajiem papildus darba periodiem, bet tikai pret piemaksas apmēru.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, izskatot lietu, pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un sniegusi izvērsti motivētu šo apstākļu juridisko novērtējumu, tajā skaitā pareizi ir izvērtēts gan morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamats, gan arī apmērs. Tāpat pamatoti ir noteikts 50% apmērs piemaksai par papildu darbu. Izvērtējot pirmās instances tiesas spriedumā ietverto argumentāciju, apgabaltiesa atzīst, ka tā ir pareiza un pilnībā pietiekama, līdz ar to apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajai argumentācijai un to neatkārto.

[11] Atbildētājs apelācijas sūdzībā norāda, ka pieteicēja iestādē lūgusi morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 1000 apmērā, tādējādi attiecībā uz prasījuma papildinājumiem Ls 2000 apmērā nav ievērota lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtība.

Administratīvā apgabaltiesa noraida šo argumentu, jo no pieteikuma, pieteikuma papildinājumiem un pieteicējas paskaidrojumiem redzams, ka pieteicēja norāda – morālo kaitējumu nodarījusi ne tikai Valmieras cietuma administrācija, bet galvenokārt augstākā iestāde – IeVP. Tā kā augstākas iestādes lēmumi atbilstoši APL 93.panta otrajai daļai uzreiz ir pārsūdzami administratīvajā tiesā, tad pieteikumā pieteicējai bija tiesības prasīt atlīdzinājumu uzreiz tiesā, tajā skaitā arī iesniedzot pieteikuma papildinājumus.

[12] Atbildētājs apelācijas sūdzībā norāda, ka tiesa nepamatoti pieteikumu interpretējusi kā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, pārkāpjot APL 249.pantu, jo pieteikumā bija prasīts atcelt IeVP lēmumus un atlīdzināt morālo kaitējumu. Turklāt tiesa spriedumā nepamatoti uzlikusi pienākumu iestādei izdot noteikta satura administratīvo aktu par piemaksu, faktiski pieņemot lēmumu iestādes vietā, kaut gan APL 103.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes darbības tiesiskumu, nevis tās vietā pieņemt lēmumus.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi interpretējusi pieteikumā iekļauto prasījumu kā prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, jo tas, neatkarīgi no pieteikuma lūgumu daļas formulējuma, izriet no pieteikuma būtības. Šādu prasījumu ir konstatējusi arī Administratīvā apgabaltiesa 2005.gada 13.oktobra lēmumā Nr.AA 1731-05/3 šajā lietā, turklāt šāda pieteikuma interpretācija atbilst līdzšinējai administratīvo tiesu praksei, uz kuru pirmās instances tiesa izdarījusi atsauci spriedumā (sk. šā sprieduma [4.1] punktu).

Tāpat noraidāms ir arguments par to, ka tiesa nepamatoti uzlikusi pienākumu iestādei izdot noteikta satura administratīvo aktu par piemaksu un tās apmēru. Atbilstoši APL 184.panta 1.punktam pieteikums ir iesniegts par administratīvā akta izdošanu. Šādā gadījumā tiesa pārbauda, vai atbilstoši tiesību normām šāds administratīvais akts ir izdodams un taisa spriedumu atbilstoši

APL 254.panta noteikumiem. Minētā panta otrās daļas 2.punkts noteic, ka tiesa spriedumā nosaka administratīvā akta saturu un izdošanas termiņu, ja iestādei vairs nav jāizdara lietderības apsvērumi. Iestādei vairs nav jāizdara lietderības apsvērumi, ja tas ir satura izvēles administratīvais akts (65.panta trešā daļa), bet tiesa jau ir izdarījusi visus nepieciešamos apsvērumus un nonākusi pie secinājuma, ka pareizs var būt tikai viena konkrēta satura administratīvais akts. Tādējādi secināms, ka likumdevējs šajā tiesību normā ir nepārprotami noteicis tiesas kompetenci spriest ne tikai par administratīvā akta izdošanas nepieciešamību, bet arī noteikt konkrētu tā saturu, ja, izdarot visus nepieciešamos apsvērumus, tiesa nonāk pie secinājuma, ka pareizs ir tikai viena konkrēta satura administratīvais akts.

[13] Papildus jānorāda, ka no pārrēķinātajām piemaksām veicamas valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas un citi nodokļu maksājumi, kā arī izdarāms atvaļinājuma naudas pārrēķins. Tas izriet uz tiesību normu pamata, kas nosaka pienākumu veikt obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas un citus nodokļu maksājumus, kā arī atvaļinājuma naudu aprēķināt no saņemtās vidējās izpeļņas. Tādējādi par to spriedums nav jātaisa, kā arī pieteicējai nav attiecīga pienākuma to atsevišķi vēl prasīt iestādei vai tiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

daļēji apmierināt *R.M.* pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Ieslodzījuma vietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot konkrēta satura administratīvo aktu, nosakot *R.M.* piemaksu par papildu darbu laika periodos no 2004.gada 24.aprīļa līdz 2004.gada 6.jūnijam; no 2004.gada 23.septembra līdz 2004.gada 17.oktobrim; no 2004.gada 27.decembra līdz 2005.gada 18.janvārim; no 2005.gada 19.janvāra līdz 2005.gada 7.februārim; no 2005.gada 29.marta līdz 2005.gada 15.aprīlim; no 2005.gada 9.jūnija līdz 2005.gada 22.jūnijam; no 2005.gada 18.jūlija līdz 2005.gada 14.augustam; no 2005.gada 27.oktobra līdz 2005.gada 25.novembrim, 50% apmērā no *R.M.* noteiktās mēneša amatalgas attiecīgajā laika periodā, no izmaksājamās summas atskaitot tās summas, kas izmaksātas saskaņā ar Valmieras cietuma 2005.gada 19.maija rīkojumu Nr.47p/s; ar Valmieras cietuma 2005.gada 6.jūnija rīkojumu Nr.54p/s; ar Valmieras cietuma 2005.gada 13.jūlija rīkojumu Nr.66p/s un ar Valmieras cietuma 2005.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.99p/s.

Uzlikt pienākumu Ieslodzījuma vietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu, nolemjot ne vēlāk kā

viena mēneša laikā kopš lēmuma pieņemšanas dienas izmaksāt *R.M.* morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 300 apmērā.

Noraidīt *R.M.* pieteikumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 2700 apmērā.

Uzdot atbildētājam atlīdzināt *R.M.* samaksāto valsts nodevu Ls 15 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	S.Zakrevska
Tiesneses	*(paraksts)*	I.Amona
	(paraksts)	S.Liniņa

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese S.Zakrevska
Rīgā, 2009.gada 11.martā